

המלחמה באינפלציה ועניני הפועלים

שלומית משקה

המחירים בארץ היו בה מסימניה המובהקים של אינפלציה הנובעת מגידול הביקוש הממשי בשעה שכוחות-הייצור מנוצלים במלואם, ואין אפשרות של הרחבה מקבילה באספקת המיצר-רכים.

כיום אנו שקועים במידה כזו בבעיות האינפלאציה והמלחמה בה, עד שאנו נוטים לראות את עלית רמת המחירים שחלה בימי מלחמת הער-לם, כתופעה אינפלציונית שאין בה אלא שלי-לה, אגב כך אנו מתעלמים מעובדה יסודית והיא, שהמשק המקומי לא רק נהנה מגיאות של קוניונקטורה בימי מלחמת העולם השנייה, אלא גם הגיע, בזכות מיכנו ושכלולו של הייצור, לדרגת התפתחות גבוהה יותר. על היקף התה-ליך הזה יעידו שתי הדוגמאות הבאות: מספר העסוקים בתעשייה ובמלאכה הגיע בשנת 1947 ל-60,000 לעומת 30,000 בשנת 1937, ובאותה תקופה עלה מספר המפעלים מ-5600 ל-7000, כשנשווה את המספרים האלה ניוכח שמספר העסוקים הוכפל במשך עשר השנים האלו, בעוד אשר מספר המפעלים עלה ב-25% בלבד. חשי-בותם של מפעלי התעשייה, במשמעותה האמיתית של המלה, גדלה איפוא במידה ניכרת.

אבל השינויים במבנה התעשייה והרחבת כוח-הייצור יתגלו במלוא המידה אם נתן דעתנו על תהליך המיכון שחל באותו פרק-זמן, כי הוא שאיפשר את הגברת הייצור בלי עלית מספר העסוקים. קנה-מידה מסויים להשפעת גורם זה על תהליך הייצור נמצא בהשוואה בין עלית תצרוכת החשמל למטרות תעשייה לבין השינויים במידת התעסוקה. מבחינה זו מאלפת העובדה שתצרוכת החשמל הממוצעת לחודש בתעשייה עלתה במשך עשר השנים 1937 — 1947 פי ארבעה, בעוד שמספר העסוקים הוכפל באותה התקופה. מתוך השוואה זו מתברר קצב תהליך המיכון, שהביא לידי כך, שכוח העבודה האנושי הוחלף בכוח-עבודה מיכני. תקופה זו של פרר-דוקטיביזציה במשק והרחבתו כרוכה בדרך כלל בעליית כוח הקניה של המפרנסים והדברים אמורים ביחוד באותן שכבות האוכלוסיה המשי-תפחות במישרים בתהליך הייצור, הלא הם בעלי-התעשייה מצד אחד והפועלים מצד אחר. „במשק

בבואנו לברר לעצמנו, מה הם האינטרסים של ציבור הפועלים בשלב הקיים של התפתחות משקנו, חייבים אנו לזכור, כי שני תפקידים גרעו לו לשכר בתהליך הכלכלי: הריהו מקור התכנסה היחיד לפועל — וגורם-של-הוצאות לגבי המעביד, השואף, בדרך כלל, לניצולו המכ-סימלי (ולעתים קרובות גם הרציונלי) של גורם זה, כמנהגו בכל שאר גורמי-הייצור. בתורת גורם בהוצאות הייצור הוא משפיע במידה ניכרת על המחיר — ומאידך, כמקור הכנסה, הריהו חוליה הכרחית בין אדם ועבודתו.

לפרקים נמצאת הדרך לגשר על פני ניגוד-אינטרסים זה שבין המעביד לפועל, הנובע מתוך פונקציה זו של השכר. כך היה, למשל, בארצנו בפרק-זמן של מלחמת-העולם השנייה, שעה שהי-מחסור בסחורות איפשר להעביר כל העלאה של ההוצאות על שכם הצרכנים או המזמינים. מאחר שחישוב הריזה של המעביד התבסס לעתים קרובות על תוספת אחוז מסוים להוצאות-הייצור, ממילא יצרה הגדלת ההוצאות לשכר-עבודה את האפשרות להגדלת סכום הרווחים. מעין זה ראינו בימי מלחמת-העולם השנייה גם במשקים לאומיים אחרים: „כשהפועלים מועסי-קים במידה מלאה, מטבע הדברים הוא, שהאגרו-זות המקצועיות תדרושנה העלאת השכר וה-מעבידים לא יראו צורך להתנגד לכך, שכן יודעים הם, כי ביכלתם להטיל את ההוצאות המוגדלות על הצרכן בצורת העלאת המחירים.“ בארץ נסתייעה התפתחות זו מן העובדה שתלק ניכר מן הייצור המקומי שימש לסיפוק צרכיו של הצבא הבריטי שחנה בארץ. פירושו של דבר, שלא הצרכנים המקומיים, אלא משקים לאומיים זרים (ומשלמי-מסים בחוץ-לארץ) נאל-צו לשאת בעול תשלום המחירים המוגדלים ובכך נמצאו עוזרים להעשרת המשק הארץ-ישראלי. צמצום היבוא עקב ניתוק קשרי התחבורה הבינ-לאומית ומחסור המצרכים שהורגש משום כך בשוק האזרחי אמנם היו מביאים בלאו הכי לעלית המחירים, אבל תהליך זה הוגבר עם הזמנות הצבא ועלית כוח-הקניה. מכאן שעלית-

* I. L. Englielin, Essai sur le Developpe-ment de la Theorie sur la Salaire, Paris 1945.

סכנות הצפונות בתהליך האינפלציה של המשק הארצישראלי לא נתגלו במלוא חומרתן. בין הסיבות לתופעה זו היתה העובדה שתהליך האינפלציה בארץ הגיע לסיוממה בתחילת 1945: בשנתיים ומחצה שלאחר מועד זה היו התנודות במחירים הסיטוניים והקמעוניים של הסחורות החיוניות לקיום רמת-המחיה של החמור גים פחות מעשרה אחוזים, לעומת תנודות חזקות בהרבה בארצות רבות באירופה ובאמריקה. הרי איל וכך פחת ההפרש בין מחירי התוצרת-הארץ ותוצרת-חוץ, ובכל זאת, נשאר ההפרש גדול למדי, וסכנת המשבר, שהופגה במידת-מה, לא הוסרה.

במצב זה לא ייפלא, כי גל האינפלציה החי דש, שהתחיל בסתיו 1947, העמיד את המשק במבחן קשה נוסף. הקשיים נבעו בעיקר מתוך שתי סיבות: א) עליית רמת-המחירים המקומית עמדה בסתירה למגמות התפתחות המחירים בשוקי העולם, שבהם נראו ביחוד במחצית השנה האחרונה נטיות לירידת המחירים. משום כך חזר וגדל ההפרש בין רמת-המחירים המקור מית ובין זו שבארצות אחרות; א) האמרת המחירים, שהתחילה בסתיו 1947, נגרמה על ידי סיבות שונות מאלו שהיו קיימות בשנות מלחמת העולם, ואין לדון אותה מבחינה כלכלית אלא לשלילה. בעוד שתקופת האינפלציה של שנות המלחמה היתה תקופה של גידול הייצור והרחבת המשק, הרי בשנת 1948 פחת הייצור התעשייתי והחקלאי בעשרה אחוזים ויותר, מאחר שהמסחר והתחבורה נצטמצמו בשיעור גדול עוד-דיותר. נמצאה רווחתו של הישוב בכלל לוקה. זו ועוד, במלחמת-העולם היו הזמנות-הצבא מקור להת-עשרות, שכן כוסו הוצאותיהן ע"י משקי מדינות זרות. עכשיו היה הכרח לכסות את הוצאות הצבא שלנו במידה רבה באמצעים עצמיים. מבחינה כלכלית פירושו של דבר הוא ניצול חלק מן ההכנסה הלאומית למטרות בלתי-פרודוקטיביות, ואם נזכור עוד, כי חלק מן הרכוש הלאומי הושמד בפעולות מלחמה במישרין או בעקיפין, הרי נמצא כי תקופת האינפלציה 1947/49 היתה, כרוב הארצות הלוחמות, תקופה של התרוששות, שעליה חיפתה אמנם עד תחילת השנה גיאורת מזומה, שהיתה מלווה ניצול מלא של כל כוחות-העבודה המצויים בעין.

אך ההבדל בין שנות הגל האינפלציוני 1947/49 נובע לא רק מן העובדה שהתקופה הראשונה היתה ברוכה בעליית העושר הלאומי

מתרחב בעל כוח-ייצור גדל, נוטים כל סוגי השכר לעלות, והדברים אמורים גם במקרה שתעשה מסויימת עומדת במצבי-קפאון או בירי-דה"י.

אחת הסיבות לכך היא שהתפתחות מעין זו כרוכה בחלוקה חדשה של הפועלים על פני ענפי הייצור והעבודה השונים, בהתמחות סוגי-פועלים מסויימים וכתביעות מקצועיות מן הפועלים שלא נודעו עדיין כמותן. כל הגורמים הללו, שהיו מורגשים יפה במשקנו בעשור השנים 1947/1939, העירו על עליית המשק הארצי-שראלי לשלבי-התפתחות גבוה יותר והביאו לידי אינטנסיפיקציה ויתר מיכון, ומבחינה מסויימת אפשר לומר כי תעשייתנו יצאה מתוך שלב-נסיגה, בו נראו ניצנים ראשונים של עיצוב מנגנון חרושתי, לדרגה שבה נקבעת דמות המשק במידה ניכרת על ידי מפעלי-תעשייה בינוניים, במובן הבינלאומי של המלה. כבר הורה הנסיון כי בתקופה כזו, המלווה בדרך-כלל גיאורת שבקוניונקטורה, עולה רמת-המחירים הכללית ושכרם הממשי של פועלי התעשייה נמצא גדול משהיה בתקופת הגיאורת הקודמת. הנטייה הרגילה בהתפתחות ארצות מדרניות היא שעם כל מחזור ומחזור חדש של קוניונקטורה חלה עליה בשכר הממשי של פועל התעשייה והוא עולה על המכסימום שהושג במחזור הקודם. מכאן שלא רק גורמי-אינפלציה שליליים ליוו את עליית המחירים בשנים 1947/1939, תקופה זו היתה מצויינת בגידול היקף הייצור הן בתעשייה והן בחקלאות, ותהליך אינטנסיפיקציה זה של המשק בכללותו אפשר את הגברת כוח-הקניה של רוב שכבות האוכלוסיה.

ב.

הנה, אף על פי שלא היתה זו תקופה אינ-פלציונית שסימניה ירידה והתרוששות, הרי צפנה בחובה סכנות, המצויות בכל תהליך אינ-פלציוני, קמה רווחה מדומה שגורה אחריה שי-בוש ארחות המשק, ותוצאות שיבוש זה קשות יותר ככל שרמת-המחירים בארץ מתרחקת מוז של השוק העולמי או של הארצות המתחרות בתוצרתה.

הנסיבות הכלכליות המיוחדות בעולם בשנים הראשונות שלאחר המלחמה — המחסור הבינ-לאומי באמצעי ייצור ובמצרכים — גרמו, שה-

* I. Bakermann, M. K. Behaviour of Wages, Conference Board, 1948 p. 25.

תיקבע במידה מכרעת על-ידי רמת המחירים המקומית.

ככל שרמת המחירים גבוהה יותר, גדל הסכום הדרוש לקליטת העולה כמפרנס. הוא אומר: ככל שרמת המחירים גבוהה יותר, כן פוחת הערך הכספי של האמצעים המקומיים וערך האמצעים שהובאו בידי העולים עצמם לצורך התערוכתם במשק. זאת ועוד אחרת. מאחר שגם בעלי הון בחוץ-לארץ מהססים להגשים תכניות השקעה כל עוד עולה רמת-המחירים המקומית בשיעור ניכר על זו המקובלת בשוק העולמי. יהיה סכום ההשקעות של הון זה לכל עולה קטן יותר, ככל שרמת המחירים תהיה גבוהה יותר. בהצלחת המלחמה באינפלציה הללויות איפוא האפשרויות להרחבת משקנו ול-אינסנסיסיקאציה שלו באמצעות הון זה. דבר שישפיע במידה ניכרת על קליטת העולים המסור-גלים לעבודה בתהליך הייצור, ועל המצב בשוק העבודה. מכאן שבשלב זה של התפתחות משקנו נודעת הסיבות מכרעת למלחמה באינפלציה מבחינת האינטרסים של ציבור הפועלים.

ג.

למען תחדור הכרה זו לרחבי ציבור הפועלים ותעורר הבנה לתהליך הדואינפלציה המתנהל כיום ולתופעות-הלואי שלו, מן הראוי לשוב ולהדגיש, כי כמות הכסף שבה מתבטא שכר הפועל, אין לראותה כלל קנה-מידה לרמת חיים גבוהה או ירודה. אותו סכום של שכר יכול להיות סימן לכוח-קניה גבוה וירוד כאחד של ציבור הפועלים, שהרי מידת כוח-הקניה תלויה ברמת המחירים של המצרכים שהפועלים נזקקים להם. המאורעות והדיונים שעברו עלינו בחדשים האחרונים הוכיחו, שגם לגבי חוגים מסויימים בציבור הפועלים שלנו יפים הדברים שנאמרו בשעת קביעתה של תכנית הצנע באנגליה על עמדתן של קבוצות אחדות בציבור הפועלים הבריטי: "...נראים הדברים שהפועלים עדיין לא למדו, כי עושר אמיתי מורכב מן הסחורות הנוצרות במאמצי-אדם, אשר הכסף אינו אלא סמל להן. לפיכך אם נרכז שאיפתנו בצבירת כסף רב ככל האפשר, בלי שיט-לב לכמות המצרכים שאנו מייצרים, הרי נרדוף אחרי צל עובר תחת לאחוז בממשות".*

* C. L. Lidburg, National Wages Policy, Industrial Law Review, Vol. I, London, 1947, p. 261.

והתקופה השנייה — בירידתו. ההפרשים בין שתי התקופות וההשפעה הכלכלית של התקופה השנייה על רמת-החיים של כלל האוכלוסיה החמירו פי כמה מחמת צרכי קליטת העליה. בעוד שתקופת הגזאות של שנות המלחמה ושלאחריה הצטיינה בגיוס מכסימאלי של כוחות הייצור שהיו עומדים לרשותנו, הרי כיום אנו עדים לתופעה, שהיחס בין כוחות-הייצור ובין אלה העומדים מתוך למעגל המשק, משתנה לרעת הראשונים.

הסיבה לכך נעוצה במבנה העליה הנוכחית, מאחר שהשפעת תוספת העולים על משקנו מורגשת לפי שעה בעיקר בתחום התצרוכת. בדרך כלל נוטה העולה, ואף המהגר בארצות אחרות לפתח יומה וכושר-הסתגלות לסביבה חדשה, וממילא לגלות את כוחותיו הפרודוקטיביים תוך זמן קצר לאחר הגירתו. סגולות אלו שותקו כמעט בחלק מסויים של גל העליה הנוכחית. בחלק אחר יש לראותן כרדומות ומן הצורך לעוררן. מטעם זה ישתתף חלק ניכר מציבור העולים החדשים בתהילת דרכו בארץ רק כצרכן, ולא כיצורן. במעגל משקנו, פי-רוש הדבר, כי יהיה צורך לחלק את הייצור הלאומי — או את ההכנסה הלאומית — במידה גוברת בין מספר גדול יותר של אנשים, בלי שיהיה בטחון כלשהו שצרכנים נוספים אלה יתנו חלקם לעליית הייצור הלאומי או ההכנסה הלאומית בהתאם לשיעור תצרוכתם.

גידול מתמיד ומהיר במספר הצרכנים בלי עלייה מקבילה בכוח הייצור מגביר בהכרח את הנטייה לעליית המחירים, במידה שתהליך זה אינו נבלם על ידי אמצעים ממלכתיים מקיפים. אין כל ספק, כי בתקופה זו של האינפלציה היתה מורגשת הרעה בתנאי הקיום של הציבור בכללו, וביחוד של הפועלים. שתי סיבות מקריות לכך: (א) כפי שנתברר מתוך הדברים הנזכרים, בוטלו הנסיבות המיוחדות, שהביאו לידי שיפור רמת החיים בשנות מלחמת העולם השנייה ובתקופה שלאחרי-כן, למרות עליית-המחירים האינפלציונית. ביחוד נעלמה תופעת הפרודוקטיביות זאציה של כל כוחות העבודה המצויים ברשותנו. לציבור הפועלים בארץ ניתן מעתה לחוש באותן ההשפעות המורגשות זה עשרות שנים כמעט בכל הארצות שעברה עליהן כוס האינפלציה, (ב) לגבי ציבור הפועלים בארץ גדולה סכנה זו במידה ניכרת מאשר לגבי ארצות אחרות, מאחר שכוחות-העבודה במחנות העולים הם צבא-מילואים בכוח, שהתערותו הסדירה בארץ

השכר השבועי עלה פי שמונה ופי עשרה על שיעורו בשנת 1937.

מן הדברים האלה מתברר, כי הגורם הקובע לגבי הערכת התמורות בתנאי הקיום של הפועל אינו התפתחות שכרו הנומינאלי, כלומר סכום הכסף הניתן לו יום-יום, שבוע-שבוע או חודש-חודש, אלא השינויים בשכרו הממשי, כלומר בכוח-הקניה העומד לרשות הפועל לסיפוק צרכיו. היחס בין סכום הכסף המשתלם לפועל ובין מחירי המיצרכים שהוא נזקק להם, רק הוא לבדו עשוי להעמיד אותנו על רמת-חייו ועל התמורות בה.

עקב עליית הוצאות-המחיה בעשור-השנים האחרון, היתה עליית סכום השכר ליום-עבודה תנאי מוקדם לשיפור רמת-החיים, ולפעמים אפילו לשמירת הישגיה. השכר הנומינאלי והשכר הממשי נעו איפוא בכיוון אחד. למן אביב שנה זו נראים סימנים המעידים שהיחס בין התפתחות השכר הממשי והנומינאלי ישתנה בעתיד. ראשית המלחמה באינפלציה והמאמצים להורדת המחירים של מיצרכי המזון מביאים לידי כך שלשם קיום רמת-מחיה מסוימת דרוש כיום סכום מועט יותר מבתחילת שנה זו. בנסיבות אלה קיימת האפשרות להורדת השכר הנומינאלי בלי שייפגע כוח-הקנייה הממשי של ציבור הפועלים, ולא עוד אלא שבתקופה של הדואליזם-פלאציה — ירידת השכר הנומינאלי תהיה מלווה בעליית השכר הממשי.

הדרך שבה הולכת ממשלתנו לשם מלחמה באינפלציה, היא הדרך שבררו לעצמן בעשר השנים האחרונות רוב הארצות הלוחמות והיא, מאמץ להתגבר על עליית-המחירים, הנובעת מן המחסור בסחורות, ע"י ארגון שיטתי של ההיצע והביקוש — ודאגה שיספקו בראש וראשונה הצרכים החיוניים של כלל הציבור. ורק במידה שמצויים עוד אמצעים נוספים, יספקו גם צרכים שניים או שלישיים במעלה. אילו היו מניחים את בחירת הצרכים שיספקו ואלה שלא יספקו למקרה בלבד, הרי ודאי שצרכים חיוניים יידחו הצדה, על ידי צרכים בלתי-חיוניים, ופירוש הדבר, שהייצור יתרכז בסחורות בלתי-מתאימות מבחינת האינטרס הלאומי, כדי לכוון את מאמצי התעשייה לתפקידים הנאותים לפי הסדר המתאים, נחוץ איפוא לקבוע סולמ-השיבות מסויים ולהביי טיח את קיומו ע"י מתן רשימות, הקצבת חומר

ואולם הפועל הבריטי למד לקח, ופירסומיו האחרונים של מיניסטריין-העבודה הבריטי מר כיחים שהוא גילה, בדרך כלל, כוונות לוותר על העלאת השכר בתקופה שרווחת העם כולו תלויה בהצלחת המלחמה באינפלציה על ידי אמצעים ממלכתיים מקיפים, מאז נקבעה תכנית הצנע הבריטית במחצית 1947 עלה השכר הממערב צע השבועי לפועל בעיר בשיעור מועט במקצת מעליית הוצאות המחיה. הללו עלו במשך שנה ומחצה, מאמצע 1947 עד שלהי 1948, ב-9% לעומת עליית השכר הממוצע ב-7%. נמצא, שברמת המחיה הממוצעת של ציבור הפועלים הבריטי העירוני היתה מורגשת גטייה קלה לירידה, והנה מתוך פירסומי הוועדות האחרונות של ארגון העבודה הבינלאומי, מתברר, כי בקרב ההסתדרויות של ארצות שונות גוברת ההכרה כי העלאת השכר אינה פועלת תמיד לטובת הפועלים. ביחוד הדברים אמורים בשעה שביקוש כספי מוגבר אינו יכול להביא לידי הגדלת ההיצע במידה מתאימה. בתנאים אלה הוסכם בדרך כלל למנוע עליה כללית בהכנסה הכספית למשך תקופת חירום. הדו"ח של המנהל הכללי של משרד העבודה שנערך בשביל ועדת העבודה הבינלאומית בשנת 1947 מעיד על כך. "האיי-גודים נמנעו מצונם הטוב מתביעת העלאת השכר העבודה ושינויים אחרים בתנאי התע-סוקה, העלולים לפגוע בנסיבות הקיימות ביציבור תן הכלכלית של ארצותיהם. עמדה זו נבעה מתוך הכרה, שיסודה בנסיבות רבים בארצות שונות, שהמלחמה באינפלציה לא תוכל להצליח בלי שיתוף פעולה של ציבור הפועלים, שהרי השכר כגורם-ההוצאות משפיע במידה רבה או מעטה על רמת הוצאות הייצור ומתוך כך על רמת המחירים. נימוק נוסף לעמדה זו היה "שבהתחרות בין מחירים מאמירים ובין עלית ההכנסות האישיות, ינצחו, לאורך ימים, תמיד המחירים, ותנאי הקיום של בעלי הכנסות אישיות יורעו בממדים הולכים וגדלים, וביחוד אמורים הדברים בפועל השכיר" * תופעה זו הוראינו לדעת בבהירות מתרידה באיטליה ובצרפת במשך השנים האחרונות. השכר הממשי הממוצע בצרפת, שהגיע עוד באפריל 1945 ל-95% מרמתו ב-1939 ירד בתקופת האינפלציה שלאחרי-כן עד ל-50 אחוז בסוף 1947, אף על פי שסכום

* Statement on Personal Incomes, Costs and Prices, London, Cmd. 7321, February 1948.

למען היות עשירים יותר בעתיד.
 במצב שבו אנו נתונים, ארץ קטנה העומדת
 בראשית הדרך לכיצור עצמאותה הכלכלית והמדינית,
 וכשמאורע זה חל בעת ובעונה אחת עם
 זרם עלייה המונית, חלוקת ההכנסה הלאומית
 בין התצרוכת והייצור היא אחת הבעיות המרכזיות
 בזיות של מדיניות משקנו. אוסי השימוש באמצעים
 העומדים לרשותנו — לשון אחרת, נטייתנו
 לחסוך תחת להוציא — יקבע את הצלחת
 המלחמה באינפלציה ואת הצלחתה של קליטת
 העלייה. לקיומה של המשימה המקיפה הזאת
 אין די באמצעים כלכליים ממשלתיים. נדרש
 לכך שיתוף-פעולה של כל חלקי המשק מחוץ
 להכרה, כי תלויים בנאות גורלה ודמותה של
 ארצנו מבחינה כלכלית וחברתית כאחת.

הפרכיים ובין על ידי עליית החסכונות בבנקים
 והנרמתם לתוך המשק בדרך זו. בנאות הינתן
 האפשרות להגדיל את חלק ההכנסה הלאומית
 שיוקדש למטרות פרוודוקטיביות וליצירת הון,
 אשר אנו זקוקים לו כל כך, כדי להחיש את
 האינטנסיפיקציה של משקנו והרחבת ייצורנו.
 אם נלך בדרך זו, ניצור על ידי ההגבלה
 הנוכחית של רמת-מחיתנו את התנאי המוקדם
 לסיפוק מקיף יותר של צרכי הציבור הכללי
 בעתיד, שכן חלק מההכנסה הלאומית שיוקדש
 עד כאן לתצרוכת, ישמש מעתה להשקעות
 בתעשייה ובחקלאות, ואילו הרחבת בסיס הייצור,
 שתבוא מכך, תגדיל את אפשרויות האספקה
 להבא. גם עמים אחרים ידעו להטיל חובה זו על
 עצמם בשעת-החירום: „להיות יותר עניים בהווה

על רוסיה ואמריקה

וולט ויטמן

קאמברג, ניו יארק, ארצות-הברית, 20 בדצמבר 1881

אדוני היקר: — מכתבך המבטש אישור סופי לתרגומך ל-*Leaves of Grass* שלי לרוסית נתקבל זה עתה, ואני ממהר להשיב עליך. בחום ובתפילה אני גותן הסכמתי לתרגום ושולח יישר כוח מלא-תפלה ליומתיך.

אתם הרוסים ואנו האמריקנים! ארצותינו כה רחוקות, כה שונות במבט ראשון — השוני הזה בתנאים חברתיים ומדיניים, והרכיבים הנבדלים בהתפתחות המוסרית והמעשית במשך מאת השנים האחרונות — ועם זה מכמה בחינות, והכבירות שבהן, כה דומות אחת לרעותה. שלל הגזעים, היסודות והלשונות, שימוזגו בהתלסיות לזהות משותפת ולאחדות על כל סכנותיה — הרעיון המתקיים בכל הדורות, שיש לשתיהן שליחות היסטורית ואלוהית — היסוד הלהט של ידידות גברית ברחבי העם כולו, שאין דוגמתה בגזעים אחרים — המרחבים העצומים מבחינת הגבולות הטריטוריאליים, והמצב ההיולי והערפלי של הרבה דברים, שעדיין לא נתישבו בתמידות, אך הכל מסכימים שהם הכנה לעתיד גדול יותר לאין שיעור — העובדה ששני העמים הם בעלי עמדה עצמאית ומנהיגה שיש לקיימה ולשמרה, ובשעת הצורך, להילחם למענה נגד שאר כל העולם — השאיפות שאין להן תיכלה בלב-לבו של כל אחד מן הקיבוצים הגדולים האלה, כה עזות, כה מסתוריות, כה תהומיות — אלה הם בודאי תו-סרצוף המשותפים לכם הרוסים ולנו האמריקנים.

הואיל והיקר בתלומותי הוא על הבין-לאומיות של שירים ומשוררים, המקשרים כל ארצות חבל בקשר הדוק יותר מכל החושים והדיסלומטיה — הואיל והתכלית שמחתת לכל שאר התכליות בספרי היא תברות לבבית כזו, החל ביחידים וכלה בכל אומות האדמה — מה מאושר אתיה לזכות בהקשבתם ובמענם הרגשי של העמים הרוסים הגדולים.

ולחם, בזמן ובמקום (הריני מדבר אליך בעד רוסיה והרוסים ומיפה כוחך, אם יכשר הדבר בעיניך, להדפיס את המכתב הזה בספרך, כהקדמה) אני משגר ברכותי מחוץ זה בשמה של אמריקה.

(מתוך אגרותיו)